

ИЗВЕШТАЈ О ОБРАЗОВАЊУ И РАДУ НАЦИОНАЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВНОГ КОМИТЕТА
ЗА ПЕРИОД ОД 4. ЈУЛА 2014. ГОДИНЕ ДО 6.АВГУСТА 2014. ГОДИНЕ

Законом о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10,57/11 и 93/12), у члану 33. прописано је да ради ефикасног управљања ваздушним простором на стратешком нивоу Влада оснива Национални ваздухопловни комитет, као повремено радно тело Владе.

Влада је 4. децембра 2013. године донела Одлуку о образовању Националног ваздухопловног комитета 05 Број: 02-10323/2013, у којој није именовала председника и чланове тог тела.

Из разлога што Национални ваздухопловни комитет у том тренутку није био образован, на предлог Министарства спољних послова Влада је 7. марта 2013. године донела Одлуку о образовању Радне групе за разматрање питања поновног отварања ваздушног простора изнад Косова и Метохије за цивилни ваздушни саобраћај.

Влада је 29. маја 2014. године донела Закључак Пов. 05 Број: 00-94/2014, којим је прихваћен Трећи извештај о раду Радне групе за разматрање питања поновног отварања ваздушног простора изнад Косова и Метохије за цивилни ваздушни саобраћај (у даљем тексту: Радна група). У том извештају, по предлогу чланова наведене радне групе, наложено је Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре да обједини материјале и мишљења релевантних субјеката из система ваздушног саобраћаја и то Министарства одбране, Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије и Контроле летења Србије и Црне Горе доо, и исте на даље поступање достави Националном ваздухопловном комитету, у који, у том тренутку, Влада још увек није именовала чланове.

У поменутом извештају Радне групе, а у циљу поновног отварања горњег ваздушног простора изнад територије Аутономне покрајине Косова и Метохије за цивилни ваздушни саобраћај, наведено је следеће:

- Влада је усвојила Извештај о променама у зони наплате рутних накнада „Београд, и прихватила промену назива и броја учесника у зони наплате рутних накнада која је постала зона Србија/Црна Гора/КФОР;

- чланови радне групе су у седишту НАТО у Бриселу, 20.02.2014. године учествовали на 19. састанку ВАНМ;

- Влада је, 04.04.2014. године донела закључак о сагласности да SMATSA доо закључи Уговор о пружању услуга и Уговор о пружању радарских података са мађарском контролом летења Hungarocontrol;

- за летење цивилним ваздухопловима у прелету отворен је горњи ваздушни простор унутар FIR Beograd изнад територије Аутономне покрајине Косова и Метохије од 6.250 m тзв. KFOR сектор, којим ће, у року од пет година, услуге контроле летења пружати поменути мађарски провајдер, уз техничку подршку SMATSA доо.

Такође, у поменутом Трећем извештају о раду Радне групе утврђени су ставови у вези са питањима отварања доњег ваздушног простора изнад Косова и Метохије. Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, у складу са чланом 22. Пословника Владе („Службени гласник РС”, бр. 61/06 - пречишћен текст, 69/08, 88/09, 33/10, 69/10, 20/11, 37/11, 30/13 и 76/14) израдило је Предлог решења о именовању чланова Националног ваздухопловног комитета, на основу којег је Влада 4. јула 2014. године донела Решење 24 Број: 119-7089/2014.

У складу са наведеним закључком из Трећег извештаја Радне групе Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре је обједињене материјале и мишљења Министарства одбране, Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије и Контроле летења Србије и Црне Горе доо предало Националном ваздухопловном комитету на првој седници тог комитета.

Мисија Републике Србије при НАТО-Брисел, проследила је отворени телеграм Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре са позивом на 20. састанак ВАНМ (Процес нормализације ваздушног саобраћаја изнад Балкана) који се одржавао у Бриселу, 15. јула 2014. године, што је подразумевало учешће на састанку представника министарства

надлежног за послове одбране, националних ваздухопловних власти и пружаоца услуга у ваздушној пловидби.

У складу са задацима Националног ваздухопловног комитета, како је то уређено у тачки 2. наведене одлуке о образовању тог комитета, на састанку одржаном 7. јула 2014. године Национални ваздухопловни комитет је размотрио позив за учешће на 20. састанку BANM и израђен је Предлог платформе за учешће делегације Републике Србије на том састанку, који се одржавао у Бриселу 15. јула 2014. године.

Влада је на седници одржаној 10. јула 2014. године, донела закључак 05 Број:037-7471/2014-2, којим је прихваћена наведена платформа.

У складу са том платформом, делегацију Републике Србије на 20. састанку BANM (Процес нормализације ваздушног саобраћаја изнад Балкана) чинили су:

- Шеф делегације:
Зоран Илић, помоћник министра грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре;
- Чланови:
 - 1) Предраг Бандић, Министарство одбране;
 - 2) Предраг Јовановић, Директорат цивилног ваздухопловства РС;
 - 3) Радојица Ровчанин, Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA доо;
 - 4) Ненад Шакић, Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA доо;
 - 5) потпуковник Предраг Илић, Војно представништво у Мисији Републике Србије при НАТО;
 - 6) аташе Вељко Јеленковић, Мисија Републике Србије при НАТО;
 - 7) отправник послова, а.и. Саша Костић, Мисија Републике Србије при НАТО.

Унапред предложени дневни ред састанка је обухватао теме које су се односиле на анализу ефеката успостављања цивилног ваздушног саобраћаја у горњем ваздушном простору изнад територије Аутономне покрајине Косова и Метохије, и дискусије по питању нормализације саобраћаја у доњем ваздушном простору изнад Косова и Метохије (на предходном 19. састанку BANM било је наговештено разматрање овог питања). Ове две теме су биле од највећег интереса за делегацију Републике Србије.

У уводном излагању, Л. Декамп подсетио је на мандат и циљеве BANM и поновио чврсту посвећеност НАТО даљој стабилизацији и развоју ваздушног саобраћаја у ЗБ. Нагласио је да, иако је проблематика која је на дневном реду BANM претежно техничког карактера, потребно је имати у виду и политички контекст у коме процес делује, као и постојећи међународноправни оквир. Осврнувши се на отварање горњег ваздушног простора изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије, Декамп је указао на позитивну улогу свих међународних и регионалних актера укључених у процес и истакао да постигнути резултати не би били могући без активног и конструктивног приступа који су демонстрирале „Власти Републике Србије и Косова“. У том смислу, посебно је похвалио кључну улогу амбасадора С. Асановић–Тодоровић и експертског тима који је она предводила. Подсетио је да је НАТО, на основу одлуке НАС, мађарском провајдеру „Hungarocontrol“ привремено делегирао улогу техничког пружаоца услуга у горњем ваздушном простору изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије, као и да ова одлука не задире у постојећа овлашћења команданта KFOR, и да је у складу са Резолуцијом SB UN 1244 и Војно – техничким споразумом из 1999. године.

У оквиру тачке дневног реда која је била посвећена отварању горњег ваздушног простора изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије за цивилни ваздушни саобраћај (тачка III дневног реда) представници НАТО, HungaroControl-а, EUROCONTROL- а, IATA, CCL - Хрватске контроле зрачне пловидбе д.о.о, Турске делегације у НАТО и делегације Републике Србије, изнели су мишљења о ефектима отварања горњег ваздушног простора изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије, где је закључено да је отварање горњег ваздушног простора изнад територије Аутономне покрајине Косова и Метохије за цивилни ваздушни саобраћај реализовано по плану и у предвиђеном року, али да још увек није дало очекиване резултате у смислу обима саобраћаја и броја летова који се одвија кроз предметни ваздушни простор.

Делегација HungaroControl-а је истакла да се пружање услуга цивилним корисницима у ваздушном саобраћају изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије одвија без значајнијих техничких и организационих проблема. Евидентан је пораст интензитета саобраћаја у наведеном простору, али је број летова и даље испод очекиваног нивоа и претходних калкулација из анализа финансијске оправданости. Највећи број прелета у једном дану је остварен 21.06.2014. године и износи 288, што је значајно мање од очекиваног броја у ударном периоду године. Простор користе, за сада, углавном чартер компаније, док велики редовни авио-превозиоци још увек нису у очекиваној мери реаговали на отварање горњег ваздушног простора изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије. HungaroControl очекује пораст броја прелета и боље упошљавање својих ангажованих капацитета. Од усаглашеног смањења цене прелета, које ступа на снагу 01.08.2014.године, очекује се да додатно мотивише кориснике и умањи слабе почетне резултате у пословању.

Представник EUROCONTROL-а је потврдио да се саобраћај одвија без проблема, те да је слика искоришћености саобраћајне мреже у региону значајно промењена. Такође, потврђено је да отварање горњег ваздушног простора изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије још није дало очекиване резултате. Капацитети саобраћајне мреже омогућавају просечно 350 прелета дневно на годишњем нивоу, а искоришћено је свега 50 - 60%. Оценио је да даљем развоју ваздушног саобраћаја у региону може да допринесе отварање доњег ваздушног простора изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије, што би омогућило да око 30 летова за аеродром Приштина у једном дану користе директне и краће руте него што је то данас случај.

Делегација Хрватске контроле зрачне пловидбе доо (CCL) је указала на пораст интензитета саобраћаја од 6%, у својој зони одговорности, након отварања горњег ваздушног простора изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије. Саобраћај се одвија безбедно и без значајног кашњења.

Представник Турске делегације у НАТО је изразио резервисаност према очекивањима да ће у наредном периоду интензитет саобраћаја у наведеном простору значајније порастати, указујући на потребу објективног и реалистичног сагледавања свих чињеница. У делу који је био отворен за иступање националних делегација, шеф делегације Републике Србије, Зоран Илић, изложио је следеће:

„Поштовани,

У име Делегације РС дозволите ми да се захвалим свим говорницима пре мене на изношењу најновијих информација које су се односиле на питање горњег ваздушног простора изнад Косова и Метохије.

Такође бих желео да се захвалим вама и вашем особљу за организовање 20. ВАНМ састанка. Искористио бих прилику да исказем захвалност за све што је учињено у претходном периоду.

Веома смо захвални на професионалности коју су показали представници Hungaro Control-а. Такође бих желео да се захвалим одговарајућим властима Мађарске на доброј сарадњи са одговарајућим властима наше државе.

Још једном бих истакао да ће Република Србија наставити са процесом нормализације регионалног ваздушног простора, имајући у виду принципе међународног права и сигурног и безбедног тока ваздушног саобраћаја.

Искористио бих прилику да се захвалим представницима међународног особља НАТО-а на разумевању осетљивости питања за Републику Србију и на изналажењу решења за поновно отварање горњег ваздушног простора изнад Косова и Метохије за цивилни ваздушни саобраћај.

Господине председавајући,
пажљиво смо слушали излагања и коментаре који су се односили на разматрано питање. Уверавам Вас да ће делегација из моје земље пратити овај предмет са пуном пажњом. Због тога ћемо наставити сарадњу са свим заинтересованим странама.”

У прилогу овог извештаја даје се платформа за учешће на 20. састанку ВАНМ за нормализацију ваздушног саобраћаја на Балкану.

Дискусија о питању нормализације цивилног ваздушног саобраћаја у доњем ваздушном простору изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије (VI тачка дневног реда) укључила је већи број делегација. У поновном оркестрираном наступу мањег броја истих учесника (НАТО, IATA, УМНИК, КСАА) као на 19. састанку ВАНМ групе одржаном 20.02.2014. године, подржана је иницијатива за нормализацију доњег ваздушног простора изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије за цивилни саобраћај, уз посебно истицање позитивних финансијских очекивања и ефеката заштите животне средине. Представници EUROCONTROL-а и ИСАО су нагласили осетљивост овог питања и потребу да се дође до прагматичног предлога решења, док је већи број учесника само декларативно исказао своју спремност да активно допринесу изналажењу решења које ће водити ка нормализацији ваздушног саобраћаја у региону.

Стога је закључено да, за сада, не постоји конкретан план реализације, те се о овом питању тренутно не може расправљати. Намера је да представници НАТО-а, до пролећа 2015. године, кроз низ билатералних састанака са свим учесницима, створе јаснију слику о могућностима реализације и предложе даље кораке.

Ђорђо Ћиони (Giorgio Cioni), руководиоца Одсека за управљање ваздушним саобраћајем, НАТО Сектора за инвестиције у одбрани, у свом уводном излагању исказао је намеру НАТО институција да и даље управљају активностима везаним за нормализацију ваздушног саобраћаја у ваздушном простору изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије и идентификују решења која ће омогућити поновно потпуно повезивање аеродромске мреже у региону. По њему, питање нормализације саобраћаја у доњем ваздушном простору логично проистиче из резултата постигнутих у отварању горњег ваздушног простора изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије, има своју финансијску оправданост али садржи објективне политичке импликације које се не могу занемарити. Такође је оценио да би процес нормализације доњег ваздушног простора изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије требало да обухвати успостављање мреже директних регионалних конекција и у ширем смислу интегрисање ваздушног простора изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије у регионални саобраћај. Нагласио је да је од фундаменталне важности за овај процес учешће међународних организација (EUROCONTROL, ИСАО, IATA) као и регионалних актера. Пренео је да ће Секретаријат НАТО-а оформити међународни тим експерата са циљем реализације билатералних консултација са регионалним актерима о могућим решењима овог питања. Извештај међународног тима био би основа за наставак разговора на ову тему на наредном састанку ВАНМ, као и за предлагање даљих корака.

Представник EUROCONTROL-а истакао је да постоји неколико опција када је реч о доњем ваздушном простору изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије, а као „најједноставнију и најбржу“ издвојио је могућност отварања постојећих војних коридора за цивилни саобраћај. Такође, указао је да нормализацију доњег ваздушног простора изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије потребно сагледати из шире, регионалне перспективе и активности треба ускладити са одређеним процесима који су у току (развој ситуације и стабилизацију саобраћаја у горњем ваздушном простору изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије, разговоре на тему ФАВ-ова у Југоисточној Европи, као и трансфер одговорности на ваздушни простор изнад БиХ).

Представници IATA подржали су дискусију Ђорђа Ћионија (Giorgio Cioni) наглашавајући финансијски фактор и износећи грубе процене о могућим уштедама и ефектима заштите животне средине.

Такође, представник КСАА (Kosovo Civil Aviation Authority) подржао је иницијативу представника НАТО-а о билатералним експертским разговорима, нагласио финансијски фактор, затражио подршку међународних организација EUROCONTROL-а, ИСАО и IATA и указао на потребу техничког опремања сопствених капацитета.

У складу са претходним, представница UNMIK-а нагласила је управо потребу за развојем техничких капацитета Косовских институција за пружање услуга корисницима у цивилном ваздушном саобраћају. Затражила је да се у оквиру предметне иницијативе конкретизују њихови планови развоја и предвиде извори финансирања.

Имајући у виду да је предметно питање најважније, у овом тренутку, у раду НАТО групе за нормализацију ваздушног саобраћаја на Балкану (BANM), председавајући је предложио да се наредни састанак одржи на пролеће 2015. године. С тим у вези, делегација Македоније званично је понудила да буде домаћин наредног састанка.

У кратком разговору након састанка, шеф делегације Републике Србије је председавајућем Лудвигу Декампу (Ludwig Decamps) изнео став из Платформе коју је усвојила Влада Републике Србије да тренутно, у техничком смислу, не постоје основе за нормализацију ваздушног саобраћаја у доњем ваздушном простору изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије, те да не треба журити са доношењем одлука јер наведено питање захтева претходну јасну политичку одлуку.

Преостале теме састанка односиле су се на реализацију активности на достизању пуне оперативне способности Агенције за пружање услуга у ваздушној пловидби Босне и Херцеговине (BHANSA) и предлог за успостављање заједничке регионалне области за пружање услуга корисницима у ваздушном саобраћају (JSPA - – Joint Service Provision Area).

Активности Босне и Херцеговине на стварању капацитета за пружање услуга у цивилном ваздушном саобраћају изнад сопствене територије одвијају се планираном динамиком. Достигнут је неопходан оперативни и технички ниво и у току су завршне провере. Предстоји потписивање уговора са НАТО и лиценцирање запослених у сарадњи са SMATSA. Не очекује се кашњење са званичним почетком рада планираним за период од 01.10.- 30.11.2014. године, као ни нарушавање актуелних саобраћајних токова и ефикасности обављања саобраћаја постојећом мрежом рута.

Делегација Македоније представила је иницијативу удруживања регионалних институција за пружање услуга у ваздушном саобраћају, Joint Service Provision Area, ради унапређења ефикасности у раду и развоја техничких капацитета. Пројекат је предложила 2012. године Црна Гора у оквиру рада Регионалног савета за сарадњу (Regional Cooperation Council). Учесници у овом пројекту биле би ваздухопловне власти и агенције Албаније, Црне Горе, Македоније, Мађарске и Косова. Заједничко Писмо о намерама потписано је на Конференцији у Сарајеву 2013.године. Иако је то било најављивано, Република Србија није учесник у овој иницијативи. За реализацију пројекта затражена је финансијска помоћ од Европске уније у износу од 1,8 милиона €. Представљање није пружило јасну и конкретну слику о правцима даљег развоја иницијативе и изазвало је доста скептицизма, пре свега код делегације Италије. Дате су примедбе да предметна иницијатива није у складу са државном политиком и званично исказаним ставовима једног броја учесника о питању *FAB*-ова у овом делу Европе.

Састанак Националног ваздухопловног комитета одржан је 22. јула 2014. године, на којем је тема била Извештај са 20. састанка BANM.

Чланови делегације изнели су детаље са 20. састанка BANM. Шеф делегације, господин Илић представио је текст који је изложио на 20. састанку BANM.

Чланови делегације сложили су се са изложеним текстом и потврдили говор шефа делегације.

Прихваћен је предлог господина Ненада Шакића, Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA доо, да се наведени текст пошаље господину Алану Сторму, како би ушао у записник са 20. састанка BANM.

Чланови делегације су такође изнели да су се у Бриселу одржали и састанци са представницима из EUROCONTROL-а, као и са председавајућим седнице, господином Де Кампом. На датим састанцима разговарало се о виђењу поменутих представника о нормализацији ваздушног простора изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије, о чему се говорило у тачки VI дневног реда на 20. састанку BANM.

Закључак је да се Кумановски споразум неће мењати, што значи да се по питању сигурности ваздушног простора за нашу земљу ситуација не мења. Док се питање односа са Аутономном покрајином Косово и Метохија политички не уреди, по овом питању се ништа неће променити.

У овом делу састанка говорило се о члану 49. Закона о ваздушном саобраћају који се односи на Појам услуга информисања ваздухоплова у лету. У важећем Закону о ваздушном саобраћају дефинисано је да начин на који се ове услуге пружају прописује министар надлежан за послове саобраћаја, уз сагласност министра надлежног за послове одбране. Став овог министарства је да је поменуто техничка ствар за коју би требао да буде надлежан Директорат цивилног ваздухопловства.

Такође се узело у разматрање да се у Закон о ваздушном саобраћају уврсти да за одговарајућа питања буде надлежан Национални ваздухопловни комитет или Национални комитет за обезбеђивање.

У члан који се односи на Национални комитет за обезбеђивање (члан 222. Закон о ваздушном саобраћају) требало би унети измену у циљу утврђивања надлежности истог.

Присутни чланови су се сложили са наведеним питањима.

Закључак

Учесће на 20. састанку NATO групе за нормализацију ваздушног саобраћаја на Балкану (BANM) у саставу делегације Републике Србије, успешно је реализовано. Делегација је заступала ставове из платформе која је усвојена на седници Владе одржаној 10.07.2014. године и радном састанку у ЗОК ГШ ВС одржаног 10.06.2014. године.

NATO група за нормализацију ваздушног саобраћаја на Балкану (BANM) на свом 20. састанку закључила је да је горњи ваздушни простор изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије успешно отворен за цивилни саобраћај, али да су постигнути ефекти, још увек, испод очекивања по питању обима саобраћаја. Поновљено је да су сви учесници испунили прихваћене обавезе и дали пун допринос процесу реализације. Иницијатива за нормализацију ваздушног саобраћаја у доњем ваздушном простору изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије није конкретизована. У недостатку јасног предлога за даље поступање закључено је да се отпочне са билатералним експертским разговорима под вођством представника NATO-а, а уз учешће и представника EUROCONTROL, ICAO и IATA са свим учесницима – заинтересованим странама у региону ради дефинисања идејног решења. Како би се обезбедило неопходно време, наредни састанак BANM групе одложен је за пролеће 2015. године.

Делегација Републике Србије имала је, након састанка, кратак сусрет са председавајућим господином Лудвигом Декампом (Ludwig Decamps). Истакнута је осетљивост наведене иницијативе која је далеко комплекснија од оне која се односи на горњи ваздушни простор, па самим тим представља питање о коме релевантне политичке институције морају дати свој став.

До краја 2014. године може се очекивати почетак оперативног рада и пружања услуга Агенције за пружање услуга у ваздушној пловидби Босне и Херцеговине (BHANSA) у ваздушном простору Босне и Херцеговине испод 10.000 м. На овај начин и Босна и Херцеговина и њен провајдер BHANSA постају још један активан регионални чинилац у процесима

управљања ваздушним саобраћајем. Не очекују се промене у већ успостављеној саобраћајној мрежи.

Иницијатива за удруживање регионалних институција за пружање услуга у ваздушном саобраћају (Joint Service Provision Area) нема ширу подршку и јасан концепт, што указује да се ради само о политичкој платформи проистеклој из делокруга рада Регионалног савета за сарадњу (Regional Cooperation Council).

Национални ваздухопловни комитет је анализирао извештај о раду делегације и једногласно констатовао да је делегација поступила по свему у складу са платформом. Општи је закључак да се настави са праћењем активности у вези са нормализацијом ваздушног саобраћаја, а посебно када је реч о ваздушном простору изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије.

Питање нормализације ваздушног саобраћаја о ваздушном простору изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије је изузетно комплексно и у том смислу му се мора посветити много већа пажња, а активности учесталије ради спремности за што квалитетнијим и ефикаснијим одговором на могуће изазове.

Национални ваздухопловни комитет ће се, у складу са политиком Владе, заснивати на Резолуцији 1244, Кумановском споразуму и другим будућим споразумима Владе и платформи будућих односа према свим питањима вазаним за нормализацију ваздушног простора изнад Аутономне покрајине Косова и Метохије.